

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносьть
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошени приймає ся за
оплатою 6 кр. від егрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від егрічки.

ЗАМІТКИ.

Bukowinaer Rundschau пише про нас так:

„Народовску руску партию на Буковині оцінило вкінці центральне правительство по заслугі. Від 1-го січня 1897 року не дає вже субвенції і дневник „Буковина“ тихо і смирно паде в Оркус (значить, пропадає). Надармо закидували Буковину вільними примірниками сеї невинної газети, ніхто на „Буковину“ не був лакомий. Богато тисячів мусів видати диспозиційний фонд на сю пробу агітації, гремішна гора не вродила ані рудої миші, кольосальна пропаганда покінчила ся величезним фіяском.

Застановлене згаданого дневника стало ся тому, бо у Львові повстав „Руслан.“ „Руслан“ буде від 1-го січня 1897 року виходити яко народовський дневник у Львові, а субвенція, яку викидали на „Буковину“, припаде тепер цювій газеті. Ми бажаємо Галичанам богато щастя до газети Барвіньского, Вахнянина, Смаль-Стоцкого — і як там ті недорослі велитні народу руского називають ся. Нам остав ся з видуманої новоерскої величи тільки „пшик“, тижневник „Буковина“, котрий для покриття сорому буде виходити від 1897 року, поки й він не щезне. Тижневник сей буде

тішити ся такими самими успіхами, як і дневник „Буковина“, як одного так і другого в широких кругах не будуть знати. Партия руских народовців чує, що настає день, правительственна олива їм виїшла, а тепер не лишає ся нічо иньше, лише воночий, коптіючий гніт, котрий ліберали і Польки надармо силують ся роздути. На Буковині вже се світло погасло, а се знак, що у нас починає вже зоріти.“

Як бачите з сеї, дословно перетолкованої статейки, справив нам Гершко Чоп у своїй Buk. Rundschau жидівський похорон і вже привалив нас великим каменем. До того ще й закликав нас, аби ми ніколи не встали. Як же він повинен здивувати ся, коли ми й далше будемо видавати „Буковину“, а до того ще й скажемо, що коли би сам садагурекій рабін так нас закликав, то й се нічого не помогло би! А чому? Бо вже справді займало ся на день, але не від жидівско-власких газет ненависти супротив чверти міліона Русинів на Буковині, лише від свідомости національної, яку ми ширили і ширимо. А коли жиди, що живуть з руского народу, бажають ему такого, як в статі Buk. Rundschau, то нехай не здивують ся, що на терпимість нашу також не будуть могли числити. Хто сїє вітер, той збирає бурю. Ми вже знаємо вартість таких жидів, як ті від Buk. Rundschau, для руского народу і

відповідно до того будемо з ними поступати. Не знаємо, хто на тім лучше вийде...

*

Між галицькими москвофілами, а розуміє ся також між опозиційниками настав тепер переполох. Они іменно все покликвали ся на те, що за ними стоїть нарід, а з народом св'ященство. З того виходило нераз баламутство, котре ніяк не могло рускій суспільности вийти на користь. Аби тому положити вже раз конєць, рішив ся львівський митрополит кардинал Сембратович скликати на день 10-го грудня с. р. до Львова з'їзд відпоручників з деканатів львівської архієпархії, щоби нарадити ся в справах церковно- і народно-політичних. В слїд за тим і новоіменованій переміський єпископ Чехович завізвав деканати своєї єпархії, щоби і они вислали своїх відпоручників на той день до Львова. Мабуть і станіславівський єпископ зробить те саме, хоч він взагалі не цікавий до руских справ, — так що у Львові відбуде ся нарада відпоручників цілого руского духовенства, яке політичне становище має заняти руско-католицке св'ященство. Сего настрашили ся москвофіли і невідлучні від них в таких справах опозиційники, бо кажуть, що кардинал Сембратович хоче силою свого авторитету втягнути руске св'ященство в політику, яку веде пос. Бар-

Енергічний директор.

— Що ту говорити? — розповідав в товаристві старенький пан-отець, звістний всім любитель театру і неминучий гість на кождім представленю театральнім. — Я не дивуюсь зовсім, як там в дружині театральній заїде коли яка хрія. Се діє ся в кождім театрі, не лише в нашім. Се лежить, що так скажу, в артистичній породі. Кождий з них нервостенік. І не дивниця. Палка, горяча душа рве ся до театру. Єї маниє та маія, ілюзія, котрою і ми старі заплаюем ся: бути героєм, хоть перебралим, декламувати, терпіти, боліти, сьміяти ся, бороти, ризати, убивати — та словом своїм і ділом поривати зритель в иньший світ, хоч світ мани та ілюзій.

Той хвилевий ляр — гірко потім в житю оплачують. Оплачують здоровлем — і житем. Скиталці, як той вічний жид, не загіють нігде довше, як шість неділь, бездомні і безпритульні живуть по дійсних норах, бо хто віднайде їм людяний куток на кілька неділь? в голоді і холоді коротають день за днем, без вигляду, без будущности. Та ще добре, от як у нас, в більшім місті, і притулять ся десь ліпше і поживлять ся. А що, як зайдуть до якого містечка? Ще щастє, як котрий жонатий, все щось жінка зварить. Як ні, жий горівкою та оселедцем. А при тім всім грай, небоже, і сьпівай, учи ся, відбувай

проби рано і пополудни, а вечером добувай з себе послідної охоти, крени огонь, що палить і займає безкрову, густо-часто чужу публіку. Ні, ні, я вам кажу, як раз той розлад межі їх думками а дійсностю є причиною їх нервоности, неостійности, сварливости, незгоди, чи як ви, пане директоре кажете, — бунту.

— Голота! — крикнув директор, вдаривши кулаком об стіл, аж чарки зазвеніли.

— Я би так не сказав, — говорив пан-отець далше, — бо голота сцени не тримаєсь так, як они. Они відходять, плачуть і вертають назад. Неоднє з них найшов би поміщенє і деінде, а видите не витримає, вертає до сцени назад. Покійний Стечинський, як знаєте, був вже кілька літ на селі, де мав хату, ґрунт, господарство, а видите, не витримає. Як приїхав до Львова і побачив театр, вирік ся всего і вернув до него назад. При нім і склонив голову. Єсть отже у них якась висна думка, що їх вносьть і переносить через всю біду і мізерію, єсть отже якраз божа іскра, що тліє в відрах їх душі, а котру піддержуючи можна кождого з них, а з тим і кождий талан утримати при сцені.

— Цікавий я, як би те ви устроїли? — спитав іронічно директор.

— Я би використував як раз те їх замилованє до сцени, загірив до науки, до щораз нових вистав. Наша література драматична розвиваєсь, хвалити Бога, дуже красно, красше і богатше, як кожда иньша літературна вітка. Нова штука, нова пісня надить людей, театр ста-

вав би чим раз голоснійший, люди ходили-б більше — а тим збільшали-б ся і доходи театру. У вас устрій дружинний, і жити стало-б красше. Заінтересована для театру суспільність подумама-б і о будущности артистів, так як думає тепер о будові театру.

При тім всім я дарував би їм неодну дрібницю. На всі їх спори, зависти, колотнечі, інтриги я і не уважав би. Так я добром парубкови неоднє прощаю — не то артисті, вістунюви просьвіти, місіонареви нових, поступових, культурних в народі думок.

— Добре вам за столиком проповідати, — відновив директор з наругою, — треба серед них бути та видіти. Провідь на ніщо не придаєть ся.

— А якже ви ними управляєте? — спитав пан-отець.

— Не я ними управляю, — відрізав директор, — але сей. І з тим словом підняв директор в гору здоровенну палицю, любуючись нею, наче гетьманською булавою. — Від часу, як я найняв сего референта, додав, показуючи на палицю, — маю в театрі спокій. Бувало, ані суди Боже, тепер тихо-мирно, як в раю. От недавно тому збунтував ся мені адміністратор, здібний молодець і жінка єго прімадонна була. Бунтуєсь ся, кажу, — так з театру вон! І пішли обое на зелену пашу. Тай був спокій — на тиждень. По тижни мимрить собі щось під носом наївца, що я єї ролє відняв. Мимриш, кажу — то з Богом, Парасю! І знов був спокій

віньський. Однак ми переконані, що о якімсь насильстві в с'їм випадку нема й бесіди, а противно віримо, що з того може вийти добра рада, як зробити кінець політичному баламутству в Галичині. А за се повинні галицькі Русини бути щиро вдячні кардиналові Сембратовичеві.

*

З Відня пишуть нам під днем 26-го с. м.:

Нині починають ся наради з'їзду духовенства католицького у Відні в справі підвишки конгреуи. З Галичини прибуло на з'їзд 7 делегатів. Три з них, яко заступники трьох єпархій (оо. Танячкєвич, Кузик і Мардарович) представились нині міністрам гр. Баденіому, Гавчови, Рітнерови і Білинському. Делегати піднесли у згаданих міністрів справу ліпшого заосмотреня вдів і сиріт по сьвященниках. Іменно просили они у правительства на разі якої-то підмоги грошевої для трьох фондів вдовичо-сирітєких трьох єпархій. Рішучим в справі сій було заявлене міністра фінансів Білинського, котрий сказав, що готов для всіх трьох фондів єпархіяльних дати 150.000 зр. підмоги, наколи міністерство просьвіти сего зажадає. Відповідею сею вдоволились делегати наші. Они не вернуть з порожніми руками домів, а привезуть поміч тим, що єї як найбільше потребують, т. е. сиротам і вдовам по сьвященниках. Зараз потім переговорювали послі Барвіньський і Вахнянин з міністрами Гавчом і Білинським в тій самій справі. Розходилося іменно о то, щоби сих 150.000 зр. вложено вже в бюджет на рік 1897. Міністер просьвіти заявив, що довершить формальности всі безпроволочно, а міністер Білинський заporučив, що зажадає від ради державної додаткового кредиту на ту суму ще на рік 1897. Здаєсь, що делегати наші винесли несогірше вражінє о тім, чи теперішнє правительство відносить ся ворожо до потреб народу руського?!

*

на — тиждень. Потім хпюпуть ся щось хористка-вдова на малу гажу. Кажє, що не може вижити з дітьми. Не можеш, кажу, так іди за прімадонну — до Бердичова. І настав знов спокій на який — тиждень. Недавно тому квасить ся щось режисєр і співачка. Кваситесь, кажу, так ідть собі, бо ще скиснете.

В той спосіб маю в товаристві як найкрасний лад і — спокій! З ними годі інакше!

— Добре, — запитав хтось з товариства, а багато ще у вашій дружині?

— Єсть нас ще досить, — відрізав енергійний директор: я, суфлер і афішер.

... — вич.

Бібліографічні замітки.

(Береженого Бог береже. Оповідання селянина про скотську чуму. Катеринодар 1896. стор. 16.)

Читаючи отсю невеличку брошуру, аж смакуєш, так вона гарно, розумно скомпонована, і на взірєць прекрасною мовою. Зпід пера молодих писателів українських дуже-дуже рідко виходить така чиста мова: ні безкраїв періодів, ні отих не наших „причастників“ на „учий“ та „ючий“; ні чужоземних слів тут нема; тут і лексика і конструкція українські. В формі розмови Панас Іванович Сьмілий розповідає своєму розмовникови Остапови: яке тяжке лихо чума на товар і що треба чинити, коли скотина занедужає, щоб спекати ся чуми і не дати їй розійти

У відповідь на нашу статю в числі 243-ім п. з. „На що они є?“ (буковинські москвофіли) — відповіли Буков. *Вьдомости* між иньшим (а сей уступ найважнійший з цілої відповіді): *Обовязок боронити православну церков „тяжить на уніятах єще більше, як на православних, бо уніяти уже чувствують, яким нещастєм єсть для них, що їх отцам видерли віру св. Владимира. Уніяти отже если відносять ся щиро і сердечно до православної церкви, то лиш ієсправляють через то ошибки немощних своіх предків, і за то сих уніятів, котрі з достойнством відносять ся до нашої (і своєї) праотеческої православної церкви, і церков ту боронять, всякий честний руский чоловік почитати і цїнити мусить.“*

На нашу думку уніят, котрий прийшов до пересьвідченя, що він лише з вини батьків є уніят, а котрий не користує з конституційної свободи і не переходить на православну віру, тільки лишає ся при уніятєкій і яко уніят накидає ся православної церкві за оборонця — такий уніят не заслугує на імя чесного і консеквентного чоловіка. Тут заходу не багато: повідомляє ся політичну власть о своїм переході на православіє, і істория скінчена. Чому-ж сего не роблять наші буковинські москвофіли-фарисєї?

НОВИНИ.

Чернівці, дня 28-го листопада 1896.

Красєва комісія для ревізії катастру ґрунтового відбудє засіданє в понеділок, дня 30-го с. м., а есєнтуально і в слїдуючих днях. На порядку стоять: внесенє для усунєня похибок і разячих неточностей в розміщеню поодиноких парцель в ріжних класах доброти культури.

Непорядки на селї. У нас на Буковині не можна на жалє начислити багато таких громад, котрі були би приміром для иньлих сїл. Противно, в дуже богатых громадах панують страшні непорядки. До таких руських громад належать Топорівці, село черновецкого повіта. В нашій часо-

писи появило ся в короткім часі кілька дописей від селян, котрі жалують ся на непорядки в тім селї. Все було би там добре, як би громадка зверхність робила своє діло, пазила порядку. А то вийшло тепер там таке, що в селї все лише бють ся, непотріби нападають на читальників, вкінци обкрадають громадську касу, а двірник Двірничук іде до кримінаду. Коли таке діє ся з начальником громади, то годі і думати о порядку в селї. От сего тижня відбудла ся перед черновецьким судом, карна розправа протів 21-літнього Дьордія Ілащука і Тимофєя Смондича з Топорівців о убійство. У вересни вдарив вартівник Іван Козуб Николая Смондича в лице. Брат Николая, обжалований Тимофєй Смондич хотів на Козубі піметити ся, взяв з собою Ілащука і оба вбили Козуба в ночи. Смондича боронив др. Дутчак і лише облекшаючим обставинам, що навів сей оборонєць, завдячують обжаловані, що їх засуджено тільки на пять літ тяжкої вязниці.

З черновецкого театру. Сегодня в субботу грають в нашім міским театрі в треге оперу *Traviata*; в неділю пополудни відограють *Troubadour-a*, а вечером улюблену оперету *Bettelstudent*. В понеділок представлять Міллекера „Зачарований замок.“

Рідкий випадок в судовій практиці. Сими днями відбуд ся перед трибуналом присяжних в Кракові процес протів редактора соціалєстичної газети *Narząd*, обжалованого о обиду ке Худиби з Косоциць. В *Narząd*-і була іменно поміщена нотатка, що, мовляв, ке Худиба бе своїх прихожан і ставляє дітям в школі неприличні питання. Хоч обжалований Николай Слєпичкий боронив ся, що не знає нічого о тій нотатці, бо під той час не був в Кракові, то присяжні таки признали вину по его стороні. Однак предсідатель розправи помимо того не відчитав вироку, а оголосив на підєтаві § 332 карн. зак. уневажненє вердикту присяжних судийв. Мотивом такої ухвали трибуналу було переконанє, що Слєпичкий справді не міг мати впливу на уміщенє інкримінованого артикулу, отже в виду того й не може бути потягнений до одвічальности за сповненє напечатанєм того артикулу переступленє. Закон вимагає в таких справах не лиш доказів поповненого переступленя, але й доказу, що переступленє стало ся за волею і відомєстю редактора.

Нова часопись буде, як звістно, виходити в Чернівцях від нового року почавши, і то в німецькій, руській і волоській мові, під назвою „*Bukowiner Landwirthschaftliche Blätter*.“ Будє се газета для рільництва, лісництва, плеканя огородів, а також для ширєня краєвої індустриї.

ся. Оповідає Сьмілий — яко знавєць свого діла і оповидає виразно, просто і зрозуміло.

Перечитавши отсю добру книжечку, мимо волі питаєш ся: чи воно справді на дєнь займаєть ся, чи се тільки мана одна? чи се справді ознака, що з очий російських урядників спадає густиий туман лютованя протів українського слова і протів осьвіти українського народу його мовою рідною? На книжечці, замісьць звичайного російського „дозволено цензурою“ стоїть: „напечатано по распоряженю начальника кубанской области.“ — Витаємо сего начальника! наказом своїм надруковати названу книжечку (уважайте — книжка не реклад) він признає нестєменність (правдивість) двох фактів: раз — потребу такої книжки задля народу (кубанська область, чи Чорноморщина заселєна Українцями), а друге, що народ не тямить книжки мовою російською. Се такий певний свідок урядовий — якого лишє й не треба і протів якого не змагати-мєть ся найлютіший обруситель і гнобитель мови українського народу! Бачимо, що начальник кубанської области (цікаво-б знати імя сего сьвітлого чоловіка) задля боротьби народу з пошестью на скотину — звєлів ужити найраціональнійших заходів: надруковати задля людности книжку, мовою зрозумілою: який контраст з поглядами колишнього міністра Дурново і начальника „Глави. Упр. по дєлам печати“ Феоктистова, що р. 1892 під тяжку годину лютої пошести на людий (холери) не дозволили президенту „Общества Киевских Врачей“ надруковати вдруге брошуру, надруковану р. 1874, як бороти ся з холєрою!!

Тай друге питанє: на що-ж в школах на-

родних на Україні катують дітий, починаючи їх учити по книжках незрозумілої ім мови москвоєської? На що ієстнує, кому на користь нєлюдська заборона і гнобитєльство слова українського з 18-го мая 1876? Не вже не час скасовати ті всі заборони? Не вже задля скасованя його треба якоїєсь инчої, не товаричої чуми, а чуми на тих лиходійних порадників, що сподівають ся триманєм України в темноті, досягти „блага“ цілої Росії! — Схаменіть ся!

Чистота мови названої книжечки примує нас порадити д. Уманцеві (чи Комарови, як не що давно в „Зорі“ повідав д. Кримський... — Нас трохи дивує така відвага д. Кримського здійсмати чужі псевдоніми... Хиба, може, д. Уманєць дав йому на те право, тоді ми беремо свої слова назад і перепрашаємо!) щоб він покористовав ся з сєї книжечки задля свого словаря.

В словарі д. Уманця чимало недогляду і всяких куріозів, не кажучи вже про головний куріоз, — що він — даючи словарь задля не-Українців, подає приклад мовою українською. Але на стор. 141 т. III. під словом „почти“ ми помітили щось більше за куріоз, щось таке, про що годі промовчати. Після певного перекладу слова „почти“ нашими: „сливе, майже, правє,“ д. Уманєць додає: „Чайченко вживає ще „затога,“ але слово більше відповідає російському: „воть-воть.“

Для нас очевидно, що Чайченко уживає занадто хибно слова „затога“ в значіню російського — воть-воть; і слова се не більше, а єдинє і цілком відповіднє тільки слову —

Редакція сеї фахової часописи спочиває в руках директора черновецької рільничої школи Еміля Баера і проф. д-ра Вендера. Коли появилася перша вістка о сій новій часописі, ми зараз звернули увагу редакції на руску частку. Радує нас, що наші слова не остали без впливу. Довідуємося іменню, що руска частка тої часописи буде писана шкільною правописною фонетичною. По нашій гадці не досить того, треба ще дуже уважати також на чисту народну мову. Бувають такі случаи, що дехто пише добре що-до правопису, а мова его живцем з німецька толкована, що аж прикро читати. Редакції залежить певно на тім, аби часопис розходила ся як найбільше і між руским населенням нашого краю; тож повинна зважати пильно на чистоту мови в рускій частці. Така фахова газета є у нас дуже потрібна і тому вигаємо єї шире, надіючись, що редакція дотримає того, що обіцяло в записках до передплати. В тих записках каже ся між иншим: „З огляду на наш намір, підтримувати краєве сільське господарство і лісництво, як також ремесло і промисел, і з огляду на дійсну потребу такої фахової часописи, запоручили євітлі уряди такому підприємству свою ширю підмоги, тож редакція має надію, що „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть розходити ся в великім числі. Видаване сеї часописи в трьох краєвих мовах, як також дуже низька передплата, що виносить враз з додатками „Тетгал“ і „Селянин“ лиш 2 зр. річно, уможливають кождому, держати сю одну фахову часопис на Буковині. Богато видатніших знавців запевнили, що стануть співробітниками часописи, тож „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть дійсно повідомляти о всяких успіхах і досвідах на широкім полі сільського господарства і лісництва, огородництва, плекання товару й дробу, розведення риби, лісництва, меліорації, гноєння, польованя, господарського ремесла й промислу, як також оброблюваня й продажі дерева. „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть також подавати вісти про збори товариств, про справи ярмаркові, торговельні і асекураційні, про судівництво, урядові вісти й оголошеня, як також взагалі про все, що може інтересувати сільських господарів, лісничих, дідичів і посесорів, огородників і пасічників, власників горалень і броварів, виробників дерева і урядників державних, приватних, сільсько-господарських і лісних заведень. Тому редакція „Буковинських сільсько-господарських Листків“ просить о як численніше передплачуване сеї часописи. Редакція містить ся в Чернівцях, при улиці семгородській, ч. 57.

„вотъ — вотъ.“ — Та коли-б Чайченко вживав „затога“ — як „почти“ і не признаючи своєї хиби, так що нам з того? Хиба кожне слово, яке вжив Чайченко — треба конче заводити до словаря? Раз — що Чайченко в справі мови української зовсім не авторитет; в Чайченкових писанях — не можна не помітити кованя, котре євдичить, що Чайченко не добре знає дух мови української і що в мові йому бракує інтолі і української складні, а ще більш художницького смаку. Інакше перекладаючи такого класика як Шіллер, він не вжив би таких слів як „вздріти“ і т. п.

А друге те: нехай собі задля Уманця Чайченко і авторитет, так же нам здаєть ся, що опріч народу нема такого авторитету між письменниками українськими, щоб з творів його брати усяке слово без критики! Тим паче не можна заводити до словаря таких слів, що й самому впорядковому словарю здають ся не певно ужитими. Нарешті коли д. Уманець гадає, що всяку Чайченкову очевидну хибу в мові треба завести, щоб не згубила ся, так геть лишне було-б видати окремий „Словарь“ Чайченківської мови, а не брати всячини до словаря, який инчі люди уважати муть справді яко словар російсько-український!

О. Л.

Пожар міста. З Америки полудневої доносять о страшнім огні, котрий знищив за два дни ціле велике місто Ваякіль на побережю Тихого океана. Полумінє ширила ся тим сильніше, що доми в місті як всюди, де лучають ся часті землетрясеня, були побудовані з дерева. Пожар знищив в короткім часі 1.500 домів, між ними кількадесят державних будинків, церков, театри, банки і т. д. Грозу огня побільшали ще безстанно вибухи пороху, зложеного в місцевім арсеналі. До того нещастя прилучило ся другого дня ще одно: іменню над містом перейшов гураган, котрий убив шістьох людей. Під згарищами найдено 20 трупів, однак доси число жертв не обчислене точно. Страти сягають 125 мільонів франків, з того повинна була асекурація покрити 30 мільонів франків. Але зараз по угашеню пожару всі місцеві асекураційні товариства оголосили банкрутство.

Ціла редакція арештована. Таке стало ся в Йоганнесбургу в Африці. Доносять іменню з Лондону, що властителя газети „Kritik“, котра виходить в Йоганнесбургу, повідомлено, що цілий редакційний персонал тої газети арештовано на підставі нового прасового закону. Але вже слідуєчого дня відбула ся розправа против редакції і всіх арештованих увільнено, бо судово-прокураторія не могла єї довести закінчену вину.

Еманципация женщин в Америкі. В Сполучених Державах північної Америки женщина користує ся всіми правами на рівні з мужчиною. Конкуренція женщины зовсім відняла у мужчин ті спеціальности, які більше підходили для них. Шістьдесять літ тому назад женщины в Америкі мали тільки 7 спеціальностей. Тепер між ними можна подибати лікарів, архітектів, репортерів, лаборантів, фармацевтів, рахмистрів, секретарів, інженерів, пасторів-проповідників, начальників вазниць, адвокатів, нотарів, прокураторів, трохи що не військових командантів і т. д. Яким же євітєм они можуть сповняти ще обовязки жінки, матери і газдині? Першою женщиною, що виступила 1869 р. в суді з адвокатскою обороною, була Арабелья Мансерельд. Виступ женщины на полі судівництва повитали мужчини з негодованем. Тепер в Сполучених Державах є 150 женщин адвокатів. В 1849 році була тільки одна женщина лікаркою, нині є їх звиш 4.500. З останних статистичних даних виходить, що женщины проповідників є там 200, журналістів 900, писательок 2.800, артисток і різьбарів 10.000, музиканток 35.000, плянтаторок 59.000, і вкінці професорок 252.822. Еманципация, видко, і поступає і поплачує.

Звертаємо увагу на анонс F. Ad. Richter-a et Cie в Бідні, поміщений на 4-ій стороні нашої газети.

Обгризуване нігтів яко прояв хоробливий.

Сю погану, а проте досить часту навичку особливо помежи дітьми розлідив др. Берільон, звістний в Парижі лікар хороб нервових і прихильник гіпнозизму. Студія его над оніхофагією (так називає ся науково обгризуване нігтів) містять в собі багато інтересних уваг, які тут в скороченю подаю на розвагу родинам і учителям.

Обгризуване нігтів є шкідним передовсім ддятого, що тим способом ріжнородні мікроорганізми, які витворюють хороби, дістають ся до уст; надто складають ся нігті з материй, яких жолудок чоловіка не в силі стравити, отже навіть мада їх частинка може викликати болі жолудкові; кінці пальців стають погані, виглядають грубими, а рештку нігтя обводять шкірка, в наслідок чого чувство дотику притуплює ся, що справдженю у многих учеників шкіл заводових.

Причини оніхофагії лежать по части в інстинкті дитини до сєаня, що показує вже новородок, котрий втягає до уст кождий предмет, який ухонить; один такий об'єв вродженого інстинкту увійде в навичку, а описля стає ся ділом автоматичним, несвідомим. І так прим. обгризують ученики нігті особливо тогди, коли учать ся завданих лекцій; один учитель гімназій розказував, що він сам обгризає часто нігті тогди, коли поправляє задачі. Суть діти, у котрих сеї наклін показує ся аж в пізнійшій віці;

тут причиною того є головню наслідоване або дідичність; на шестеро дітний одного пиянці обгризали нігті всі без виїмки, а навичку тоту з иншими ознаками звирідненя прийняли від батька.

Взагалі оніхофагія, сама собою обридлива і шкідлива, іде звичайно поруч иньших налогів і збочень, як: поруч нехлюєства, перестрахи нічного, лонатизму, загикуваня і иньших вад укритих, котрі підконують організм. Сам Берільон, а також і Юл. Боазен, котрі мали богато до роботи з ідіотами, епілентиками і дітьми слабого умислу, висказують ся, що обгризуване нігтів є майже певною вказівкою иньших налогів. Спостерігаємо також у тих дітний много ознак звирідненя, як: малу голову, низ, нервові дрожаня повік, неправильність в укладі зубів, вузьке піднебіне, неоднакову величину уший і др. Много таких дітний не вміє віддихати носом і спить з отвореним ротом.

Берільон робив розсліди в одній мужескій школі елементарній в Парижі. Показало ся, що на 265 учеників обгризали нігті 63, що становить майже четверту частку цілого числа. В тій самій школі 53 учеників мали звичай обгризати ручки до пер. В ліцею показав ся процент таких, що обгризали нігті, майже такий самий, як в школі елементарній. В школі мішаній обгризало на 50 дітний 17, то є 34%, в школі промисловій (де ученики були вже старші, літ 12 — 17) на 52 учеників обгризало нігті 16, то є 30%, в школі жіночій (вік учениць літ 10 — 17) на 217 дівчат обгризало нігті 63, то є 29%, що доказує, що дівчата не стоять під тим взглядом више від хлопців. Найновіші розсліди зробив Берільон в чотирох низших класах парискої школи міскої, яка находить ся в дільниці, замешканій робітниками; на 187 дітний в віці 6 — 11 років обгризало нігті 57, то є 30,5%. В закладі тім, веденім виймово старанно, подали учителі свій суд о учениках, діткених повисшим налогом. Ученики ті стоять на низшій степені умислового розвою від своїх ровесників, особливо-ж суть они меньше уважні, писмо їх є меньше рівне, меньше читке. В класі, зложеной з 6 — 8-літних хлопців, посаджено при осібнім столі найгірших з огляду на кариєсть і поступи; показало ся, що зносеред шести там уміщених обгризали нігті 5.

В англійських школах уважають той наліг рішучо шкідним; там оглядають часто руки учеників і за обгризане нігтів карають остро; але здає ся, що тут кари мало помагають. Лікарі радять мазити кінці пальців яким гірким єредетвом або заедно носити рукавиці; др Берільон пробував уживати гіпнозизму (сугієстії, що дитина не вложить ані разу пальця до уст); на 14 случаяв осягнув він сям способом добрі результати.

Берільон не залишив своїх розслідив; він просить учителів і вихователів, щоби кромі даних статистичних що-до числа дітний, які обгризають нігті, і означеня їх роду, віку і походженя звертали увагу на слідуєче: Чи і оскільки діти, діткениі тою привичкою, стоять низше других під взглядом: 1) загального стану здоровля; 2) сили фізичної; 3) кариєсти; 4) пильности, уваги і памяти; 5) наклонів; 6) обичайности і приличности, (чи мають налоги пра обгризуваню нігтів і які?); 7) порядку, (чи діти ті панують над своїми потребами натуральними, особливо вночі); 8) зручности руки (писане, роботи ручні); 9) талантів (спосібности до рисунків, євнїву і др.); 10) чи не впливає на той наліг наслідоване посеред учеників тої самої класи? 11) яких єредетв зарадчих уживано против того налогу? 12) з яким результатом? 13) уваги загальної.

(З Учителів).

В. Ш.

Телеграми „Буковини“.

З дня 28-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засідає 27-го с. м.) Палата прийняла закони про управильнене платні учителів

при державних середніх школах, учительських семінаріях і школах вправ, і то з речинцем важности закону, який внесло правительство. Принято також додаткове внесення пос. Дупула, після котрого міністер має право по упійненю або нагані застановити учителям середніх шкіл кваліфікаційний додаток що найбільше на три роки. Підчас розправ заявив міністер шкільництва Гавч, що правительство старає ся всі професорські місця обсадити іспитовими силами і тому міністер робить різницю між іспитованими і неіспитованими суплентами. — Пильне внесення Кронаветтера і Пернерсторфера, аби правительство видало закон для забезпечення права зборів відкинено по опіскуваній промові міністра судівництва гр. Гляйсхаха.

Триест. Тут лютить ся все ще страшна буря, котра наробила в місті великого спустошення.

Букарешт. Король Кароль сконстатував у своїй престольній промові до парламенту, що Румунія живе в приязни зі всіма європейськими державами, спіснув побут престолонаслідника при царській коронації, отворене Зелізноі Брами і вельми симпатично підніє гостину цесаря Франц Йосифа у Букарешті. Вкінці згадав, що Румунія має сильну армію, на котру держава з гордостю глядить.

Маю честь повідомити ш. управи шкіл, що III. часть рускої читанки для народних шкіл вже появилася і можна буде за 4 дні у мене купити.

З поважанем:
Ромульд Шаллі,
книгарник в Чернівцях.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почетом признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій льокаль перенесло на *улицю ратушесу ч. 12*, другий вхід також від *улиці лелієвої ч. 11*.

Заразом приетунив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко спілчник сего переплетничого заведеня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з вправленим персоналом всі фахові роботи, як: оправлене книжок, роботи галантерейні, друк на етажки до вінців, окраєу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

з поважанем
Кобжинський і Канюк.

8—10

Шкільні повідомлення

(руські)

i

SCHULNACHRICHTEN

(німецькі)

є на складі в друкарни

„РУСКОЇ РАДИ.“

Просимо вп. учителів о ласкаві замовлення.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптеки Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптек. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приимати з осторожністю лише флашки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кіткковім і адамашковім; також доставляє материялів на комплетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮВНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібки і цінники на жаданє оплатно і відвортною почтою. (11—52)

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі чимскорше прислати найновіший цінник, щоби собі вибрати відповідну скринку для доповненя.

Не мають! Ну, то вже крайна пора написати по цінник кореспондентку під адресою: F. Ad. Richter et Cie in Wien, I Operng. 16, бо в тім багато ілюстрованім ціннику найдете і опис скринки з камінцями і опис, як найліпше доповняти ту скринку, а також численні подяки дуже урадуваних родичів, що з власного досвіду пізнали і цінять дуже високо виховуючу вартість сеї скринки з камінцями.

Єї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 зр. і більше у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якоря, бо всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbankasten Fabrik
Kontor u. Niederl.: I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York, 215 Pearl-Street.

Новина! Забави до міряня терпеливості і товариські іграшки „якор“; О тім більше в ціннику.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічнім закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

